

Kultur

Peder Frederik Jensen

I en tid hvor EU slår sprækker, sætter vi fokus på forfatterens Europa. For det er i litteraturen, vi skal finde sandheden om det europæiske menneske. Her reflekterer Peder Frederik Jensen over, hvad Europa betyder for ham

Anders Rye Skjoldjensen

19. oktober 2018

Kommentarer (1)

Jeg er netop kommet hjem fra Wien. Sine, som jeg er gift med, vores datter Esther og jeg har rejst med tog til Hamborg, hvor vi skulle skifte til nattog. Med tog gennem Europa! Igen. Undervejs har jeg overvejet redaktørens spørgsmål. Hvad betyder Europa?

Enkelte sprogforskere, står der på Wikipedia, kan føre ordet Europa tilbage til de semitiske sprog og det akkadiske ord er *Ēru*, stedet, hvor solen går ned, landet mod vest. I den betydning skal vi se på os selv med den fremmedes øjne, med asiatens blik og nattens komme.

I disse år, hvor vi er kollektivt opgivende, identitetsfanatiske og angste, er det næsten lidt for oplagt, og jeg afviser fremmedangsten og den kulturkonservative optagethed af undergang, selv om myten om sammenbrud er fristende.

En anden mulighed er at tage et skridt ind i myterne og fortællingen om Kretas Dronning Europa, farmor til Kentaueren.

Den tredje mulighed er at se op mod stjernerne, som enhver skipper gør og altid har gjort.

For Europa er også en måne, en lille måne, knyttet til Jupiter. Når man som Troels Kløvedal og rækken af rejsende helte ser op og betragter rummet, accepterer man, at man er del af noget ufatteligt stort, man med viden, kundskab og kærlighed kan lære at navigere i og efter. Vælger man derimod at afvise det, man ikke kan rumme i et forsøg på at betvinge det, mister man også sig selv.

En jordnær og fjerde mulighed er at tage toget og på den måde blive mindet om skinnernes fællesskab.

Forinden forhørte jeg mig på Twitter, om der var nogen, der kunne fortælle mig, hvad man stiller op i Hamborg med børn, fire timer i en undergangsvarm oktober?

Og alle pippede med en mund (næsten), at man tager i Miniature Wunderland, Hamburg, Europas, eller er det verdens, største modeljernbane, en hel og overskuelig verden åbenbart, hvor alting fungerer og er i farver.

Det endte i stedet med en legeplads ikke så langt fra hovedbanegården. Der var kun kvinder og børn i området. Der var en sandkasse og et klatrestativ, en boldbane og et rødt træhus under et par vældige trækrone. Den lå på Leipzigerstrasse. På et hjørne lå en homobar, der var hilsner på tværs af vejbanen og næsten ingen trafik. Ungerne rendte rundt overvåget af deres mødre. Ingen mænd. Kun kvinder, primært fra Balkan. 'Jugo', sagde min kone, der har aner i Kroatien. De sad i deres stole ved det røde hus. Hjemmegående, tænkte vi. De keder sig, sagde hun. De sidder bare der.

Så sked min datter i bleen, og vi skulle ind og skifte.

Samme aften trak jeg døren fra og så ind i en erindring. Jeg trak døren fra til en sovekupé med seks røde køjer, en grå stige og små natlamper. Derinde ventede mine første ture fra København til Italien, Grækenland. Derinde glimtede erindringen om München, at gå ud fra hovedbanen i Bayern, en fugleklat, der fløj fra højderne og landede perfekt på min skulder, da jeg stod og klappede en hånd mod de røde sten på den store, sengotiske domkirke, Frauenkirche.

Tilbage i 2018 sad min datter på knæ ved vinduet. Hun så på stjerner. Hun så Europa bevæge sig forbi udenfor. Tyskland. Tryghed. Min erindring om at gøre det samme engang i 80'erne på vej med mine forældre. Min forestilling om, at det måske bliver den treårige første erindring. At bevæge sig i en tryk zone, vi kalder Europa. Bevæge sig i tog i fred og fordragelighed.

Med den viden, at man altid kan blive rullet. At man bør låse dørene dobbelt med de to låse, konduktøren introducerer for os. En åben og levende kultur, der altid ved, hvordan man holder de fremmede ude.

Vi slukkede alt lyset og kiggede ud. De gule lamper slog forbi, små affolkede stationer, mørke sletter og trykken for ørerne i tunnellernes mørke? Kan du huske, sagde vi til hinanden, hvordan det er at vågne i Norditalien og mærke, at klimaet har ændret sig.

Udenfor ser man en stationsforstander med en grå kasket, en grå jakke, der ikke er lukket ordentligt om den store mave. Man ser hans sorte hår under kasketskyggen og den hvide T-shirt. Man ser hans hænder flagre i luften, et artikulerende ansigtsudtryk. En cigaret, der bliver ført til læberne. Man sidder og glor på Europa, før borte tog det.

En lufthavn, tænkte jeg, er ingenting sammenlignet med en lav, gulligt belyst bygning en tidlig og lettere magisk morgen i grænselandet mellem Østrig og Italien. Disen, lyden fra maskinen, en Fiat i tomgang og et vindue, der åbnes. Kaffe i små kopper og afskalninger fra søjlerne, der holder perronens tag. Kan man måske åbne vinduet i ti kilometers højde og dufte forandringen, citron, timian, varme og det nye land fra et åbent vindue? Mærke bevægelsen hen over landjorden.

Kan man? Er nattoget ikke den bedste og klareste metafor for fred?

Er det her Europa, tænkte jeg et par dage efter. Et netværk af legepladser forbundet af søgevenlige ord.

Jeg satte mig på en bæk.

Hvem er de næste flygtninge?

Jeg skrev sætningen i min notesbog. Da jeg kiggede op, var Esther væk. Min datter på tre år var ikke til at se blandt de mange børn og mødre bag hegnet på den store legeplads på Karls Platz. Min datter er forsvundet, nåede jeg at tænke, og straks kom den næste tanke: Hvad hvis jeg aldrig får hende at se igen. Jeg gik over til lågen. Lidt væk ligger der en anden lille legeplads, som man netop kan se. Karls Platz er stor og sammensat af forskellige zoner.

Jeg ledte mellem det store springvand og parken, blandt den ivrigt dokumenterende middelklasse. Hvad er det, vi tager billeder af? Eller hvorfor, tænkte jeg. Den verden, der forsvinder på vores vagt? Er det en slags forsøg på at sone fremtidens berettigede vrede? De børnebørn, vi ikke aner om, skal leve som klimaflygtninge, kan så medbringe terabyte på terabyte af øjeblikke ved springvand, mens deres egne forældre, Esther som voksen, har leget uskyldigt mellem de to legepladser, overvåget af deres mødre, der skiftevis er hos barnet og skiftevis kigger ned i skærmens abstrakte paradisi.

Aftenen før sagde min svigerfar, der bor tæt på Karls Platz: »Jeg er ansat på et museum. Jeg føler mig som en del af en attraktion.«

Vi var i Prater, et stort område, der i kejsertiden var suverænenes jagtrevir, men som blev udlagt til forlystelse og adspredelse for alle, da freden blev truet, og folket gjorde antrit til at rejse sig.

Vi var i det store tivoli, vi spiste og legede og drak kaffe og slentrede, og der var fred i sindet. Det er et andet Wien, det tilhører de lokale i modsætning til byens centrum, der er overrendt af saudiarabere og amerikanere og kinesere og japanere og europæere, der vælter rundt i en gylden romantisk forestilling om monarkiets ædle tid.

Som en skuespiller på en scene, kunne min svigerfar have sagt.

Vi havde bemærket et andet skuespil. I et hjørne af parken var der en lokal afdeling af oktoberfest. I metroen så man mængder af unge, klædt i lederhosen og dertil hørende kjoler.

Det mindede om de mange tildækkede i Istanbul. Unge, rige, der vælger den traditionelle, den reaktionære klædedragt.

Min svigerfar standsede op og betragtede det.

Han er wiener.

Det er en anakronisme, tænkte vi, og så pegede han på en blind kvinde, der drejede og drejede på et håndsving, og musikken lød fra lirekassen.

Det der er Wien, sagde Martin. De blinde, der spiller på lirekasse.

Lidt væk havde nogen skrevet på en af de hurtigt opstillede vægge til den konstruerede oktoberfest: 'Go home, the war is over', suppleret af et hagekors med streg over.

SERIE

Mit Europa

Vi har bedt en række danske forfattere reflektere over, hvad Europa betyder for dem, og hvordan de forstår Europa set gennem litteraturen.

Seneste artikler

»Europa var noget, jeg ville forlade, familiemaskinen, jeg ville væk fra«

19. oktober 2018

I en tid hvor EU slår sprækker, sætter vi fokus på forfatternes Europa. For det er i litteraturen, vi skal finde sandheden om det europæiske menneske. Her reflekterer Thomas Boberg over, hvad Europa betyder for ham

»Den ene kan ikke være lige så god som den anden. Den ene kan kun være den eneste ene«

19. oktober 2018

I en tid hvor EU slår sprækker, sætter vi fokus på forfatternes Europa. For det er i litteraturen, vi skal finde sandheden om det europæiske menneske. Her reflekterer Mathilde Walter Clark over, hvad Europa betyder for hende

'Jeg sætter min lid til vulkanerne'

19. oktober 2018

I en tid hvor EU slår sprækker, sætter vi fokus på forfatternes Europa. For det er i litteraturen, vi skal finde sandheden om det europæiske menneske. Her reflekterer Hanne Viemose over, hvad Europa betyder for hende

Alle seriens artikler ›